

התפתחות בראי מודע הקשר תשע"ט
Context-Informed Developmental Psychology 2019

נקודות זכות: 2 נ"ז
היקף הקורס: 2 ש"ש
סמסטר: ב', שנת הלימוד: א'
מס' הקורס: 5200114

שם המרצה: ד"ר יעל פוניזובסקי-ברגלסון
דוא"ל: vaelp@ruppin.ac.il
שעת קבלה: בתיאום מראש

מועד ומיקום ההרצאות
יום ג', 15:11-9:45, בניין 21, כיתה 1

דרישות קדם:

סוג הקורס: שיעור רגיל

תיאור הקורס

העידן הנוכחי מתייחס לתופעות חברתיות כמורכבות ומשתנות בהתאם להקשר בו הן מתרחשות. כך גם צריך להתייחס להתפתחות הילד והילדה. ההנחה בבסיס תפיסה זו היא כי כל פרט מתפתח באופן שונה וייחודי וכי ההתפתחות מושפעת מההקשרים המהווים את מרחב החיים שלו. הקשרים אלו נוכחים בו-זמנית או משפיעים בתקופות זמן מסוימות: הקשר האישי, החברתי, המשפחתי, התרבותי, הדתי, האתני, הכלכלי, הגאוגרפי, הפוליטי ועוד ועוד. ההקשרים משפיעים עליו והוא משפיע עליהם. בדרך כלל, תאוריות העוסקות בהתפתחות דנות בהקשר אחד המבודד מההקשרים האחרים.

קורס זה יציג את יחסי הגומלין בין הפרט להקשרים השונים ואת הזיקה שלהם להתפתחותו. נקודת המוצא היא הפרט עצמו, התנהגותו, יחסו לסביבה, תחומי העניין שלו, סגנון הלמידה שלו. מטרת הקורס היא הכרות עם פרשנויות שונות לגבי הילד או הילדה ולגבי התפתחותם: הפרשנות שלהם על עצמם, הפרשנות של קרובים אליהם כמו גם פרשנות שמציגות התיאוריות השונות. מגוון הפרשנויות מאפשר הכרות מעמיקה של הילדים והילדות ושל סגנון התפתחותם, הכרות המאפשרת הבנה מקצועית יותר לגבי דרכי הטיפול והחינוך הראויים.

תפוקות למידה:

בסיומו של הקורס נוכל-

- ✓ להציג תפיסה התפתחותית בתוך הקשר, לבסס התייחסות למורכבות ולהשערות וכן להציג גישה שלוקחת בחשבון עמימות ודרכים שונות לנקודות מבט ולפרשנות של התנהגות של ילדים וילדות.
- ✓ ליישם שפה מודעת ומושכלת הקשר.
- ✓ לבחון באופן ביקורתי תיאוריות ההתפתחותיות קלאסיות.

מבנה הקורס:

בנוסף להרצאות פרונטאליות, יתקיימו הרצאות אורח, צפייה בקטעי מדיה, הצגת תיאורי מקרה ולמידת עמיתים, כל אלו על מנת לחבר בין הנלמד בכתה לבין המציאות החברתית ולהעמיק ולחזק את הקשר עם השדה.

מטלות הקורס:

- א. **חובת נוכחות:** חובת נוכחות הינה ב-80% מהשיעורים. 20% היעדרות (3 מפגשים לכל היותר) יכללו היעדרויות מוצדקות בנסיבות המפורטות בתקנון הלימודים. במקרים חריגים, היעדרויות מעבר ל-20% תיבדקנה לגופן ע"י הוועדה למעמד אקדמי של סטודנטים. בכל מקרה, סך ההיעדרויות מסיבות מוצדקות ולא מוצדקות - לא יעלו על 30% ממפגשי הקורס. היעדרות מעל 30% מהמפגשים בקורס תגרור הפסקת הקורס.
- ב. **מטלת אמצע:** בחירה בילד/ילדה בגיל הרך המתמודדים עם אתגר כלשהו וביצוע תצפית בהתאם להנחיות הכלי "מבטים" על-פי הנחיות שיתפרסמו בהמשך. 30% מהציון הסופי. תאריך אחרון להגשה: **30.04.2019**. לא תתאפשר הגשה לאחר המועד שנקבע. רק במקרים חריגים יוכל הסטודנט להגיש בקשה להגשת עבודה במועד מאוחר לוועדה לענייני סטודנטים (דרך מזכירות התלמידים) וזאת עד שבוע לפני המועד הקובע להגשת העבודה.
- ג. **עבודה מסכמת:** מטרת העבודה היא לבצע אינטגרציה של כלי התצפית "מבטים" עם חומרי הלימוד שנלמדו בקורס. 70% מהציון הסופי. תאריך אחרון להגשה: **4.07.2019**. לא תתאפשר הגשה לאחר המועד שנקבע. רק במקרים חריגים יוכל הסטודנט להגיש בקשה להגשת עבודה במועד מאוחר לוועדה לענייני סטודנטים (דרך מזכירות התלמידים) וזאת עד שבוע לפני המועד הקובע להגשת העבודה. נדרש ציון 60 ומעלה במטלה המסכמת כתנאי לשקלול ציון סופי בקורס.

פירוט תוכן השיעורים:

שבוע מס'	תאריך	נושאים	פריטים לקריאה ודרישות (במידה ורלבנטי)
1	5.3.2019	היכרות עם הקורס והגישה ההתפתחותית מודעת הקשר	און, ל. והלפרין, ד. (2017). ספר לי את סיפור ההתפתחות של ילדך - הטמעת תפיסות ביקורתיות לגבי ידע התפתחותי בקרב פרחי הוראה לגיל הרך. במעגלי חינוך: מחקר חינוך ויצירה, 7, 156-173.
2	12.3.2019		דיין, י. (2009). המלכודת שבבחירת תיאוריות התפתחות כבסיס לחינוך בגיל הרך. <i>הד חגן</i> , 73, 19-14.
3	19.3.2019	ההשקפה האקולוגית והצטלבות הקשרים	ברוננברנר, י. (1997). מודלים אקולוגיים של התפתחות אנושית: http://cms.education.gov.il/EducationCMS/ Units/Shefi/aklim/aklimHinuchi/YedaTeoret i/Brunfnvrener1997.htm רוזנטל, מ., גת, ל. וצור, ח. (2008). מעגלי השפעה משולבים - המודל האקולוגי להתפתחות. לא נולדים אלימים (עמ' 81-89). הקיבוץ המאוחד. לספר האלקטרוני: https://kotar.cet.ac.il/KotarApp/Viewer.aspx x:nBookID=96275477#7.286.6.default
4	26.3.2019	הקשר הדתי הרצאת אורח: גב' רבקי קיסינג (MSW, PhDc) "סיכון ומוגנות לילדים בחברה החרדית, פרספקטיבה מודעת הקשר"	קורין לגר, נ' ונדן, י' (2012). <i>עבודה סוציאלית בחברה מגוונת ומרובת תרבויות</i> , בתוך חובב, מ', לונטל, א' וקטן, י' (עורכים), עבודה סוציאלית בישראל (עמ' 506-526). תל אביב: הקיבוץ המאוחד. בן מאיר, ח' ולבבי, י' (2010). היבטים ייחודיים בטיפול בילדים נפגעי תקיפה מינית מהמגזר החרדי. <i>חברה ורווחה</i> , ל 453-475.
5	2.4.2019	התקשרות וטיפול בילדים בהקשר תרבותי הרצאת אורח: גב' חנה ברטל PhDc	Harkness, S. (2015). The strange situation of attachment research: A review of three books, <i>Reviews in Anthropology</i> , 44(3), 178- 197.

6	9.4.2019	טמפרמנט בראי מודע הקשר	רוזנטל, מ., גת, ל. וצור, ח. (2008). נולדים שונים-הבדלי טמפרמנט והשפעתם. לא נולדים אלימים (עמ' 89-106). הקיבוץ המאוחד. לספר האלקטרוני: https://kotar.cet.ac.il/KotarApp/Viewer.aspx?nBookID=96275477#7.286.6.default
7	30.4.2019	גישות חדשניות לילדות: הסוציולוגיה של הילדות ופילוסופיה של ילדים	משיח, ס. (2018). אין ילדים מחוץ לפוליטיקה: ספרות ילדים ונוער ואוריינות פוליטית. (עמ' 28-11) רסלינג. קיזל, א. (2016). "למה? למה? אבל למה?". הד החינוך, 3, עמ' 84 – 86. http://www.akizel.net/2016/03/blog-post.html מור, א. (2017). גן הילדות: הפדגוגיה של ההקשבה והדיאלוג. כך א': הילדות כתובות. עמודים 25-29.
8	7.5.2019	הקשר של הגירה: הרצאת אורחת: ד"ר נטלי אוליצה הורות וסיכון בראייה מודעת הקשר: משפחות של מהגרים מברית המועצות לשעבר ומאתיופיה בישראל.	אוליצה, נ., יונה, ל., ורואר-סטריאר, ד. (2018). ילדים בסיכון בעיני הורים בני "דור וחצי" להגירה מברית המועצות. מפגש לעבודה חינוכית סוציאלית, כ"ו, 101-134.
9	14.5.2019	הקשר המגדרי חלק א': הרצאת אורח: מר יאן סרדצה (PhD) מה הקשר בין מגדר בתרבויות שונות להתפתחות הילד?	חטיב עבד אלחכי, מ. (2008). תפיסות של אבות ואנשי מקצוע ביחס לאתגרים שמציבה אבהות בחברה רב תרבותית. עבודת גמר לתואר מוסמך בגיל הרך. האוניברסיטה העברית בירושלים. יש לקרוא פרק 1 עמודים 9-16. לקרוא: https://avbe.co.il/2018/01/25/new-fatherhood/

טריגר, צ. (2015). מסע אחר: חוויות של הורי פונדקאות ישראלים בהודו. <i>תיאוריה וביקורת</i> 44, 201-177. Tsfati, M, & Ben-Ari, A. (2018). Between the social and the personal: Israeli male gay parents, surrogacy and socio-political meanings of parenthood and gender. <i>Journal of LGBT Family Studies</i> , published on line on: 07 February 2018.	הקשר המגדרי חלק ב': הרצאת אורחת: ד"ר מאיה צפתי (MSW) "יותר טוב מאימא": אבות הומוסקסואלים הנעזרים בפונדקאות והמשמעויות המשתנות של הורות ומגדר.	21.5.2019	10
Wahle, N., Ponizovsky-Bergelson, Y., Dayan, Y., Erlichman, O., & Roer-Strier D. (2017). On the margins of race, immigration and war: Perspectives on risk and protection of young children from the Ethiopian community in Israel. <i>European Early Childhood Education Research Journal</i> 25(2), 305-320.	מחקרים עם ילדים וילדות	28.5.2019	11
	הקשר התרבותי: הקרנת הסרט Babies (2010) ודיון	4.6.2019	12
	סיכום ורפלקסיה	11.6.2019	13
		18.6.2019	14

✓ ייתכנו שינויים במהלך הסמסטר

- על מנת להתחבר מהבית יש להקליד את הפרטים הבאים:

שם משתמש: מס' ת"ז

ססמא: סיסמת רופינט